Ч. 208 | Субота 16 (29) вересня 1900. | Рік X

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 12

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові з аґенциї дневників пасаж Гаусмана ч. 9 і в ц. к. Старостствах на провінциї:
на цілий рік К. 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . „ —·40
Поодиноке число 2 с.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік К. 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . „ —·90
Поодиноке число 6 с.

Вісти політичні.

(До ситуациї. — Події в Хіні. — З полудневої Африки.)

Бувший президент палати послів, ґраф Фукс, виголосив вчера на виборчих зборах в Шварцах бесіду, в котрій порушив справу нового парляменту. Фукс сумнівае ся о тім, щоби в новім парляменті зникла радикальна обструкция. Дотеперішний реґулямін палати був уложений приличними людьми для приличних людий, отже в нинішних відносинах в парляменті той реґулямін не мае ніякої вартости. В будучім парляменті, що буде може о 30 процент радикальнійший, як лише що розвязаний, реґулямін буде знов надуживаний, може навіть ще більше як доси. Може лучити ся знов можливість, що вже по тижди треба буде розвязати новий парлямент і приступити до нових виборів, а тоді не звістно, що стане ся. Ніякий, навіть найбільше зрілий політик, не може нині радити правительству, ні брати на себе відвічальности за то розвязане парляменту, бо тоді сторонництва ладу і порядку, знучені, уступлять, а до парляменту війдуть самі радикали. Тоді буде мусіло правительство обдумати цілком нові средства.

З полудневої Африки надходить несподівана вість, що ґенерал бурских Християн Девет жие і громадить войска, аби ударити на Анґлійців. Вісти о его смерти мали бути умисно видумані, аби омолити Анґлійців. Чи та чутка правдива не знати, але з Преторії доносять, що против Девета вислав Робертс сильний відділ кінноти під начальством полковника Лісля. — Кріґер перебуває все ще в мешканю ґубернатора в Льоренцо Маркез. До Европи відплине — як телеґрафують з Гаґи — на голяндкім военнім корабли „Ґельдерлянд“, що в пятницю відходить до полудневої Африки. Зависіти буде від Кріґера, де він схоче осісти. Оногди виїхав з Льоренцо Маркез німецкий корабель Герцоґ, везучи на покладі богато висших урядників Трансвалю. Везе також богато золота.

З причини донесеня льондоньских часописий о іменованю князя Туана президентом цунліямену, удала ся редакция „Нового Времени“ до хіньского посла в Петербурзі о поясненє. Посольство відповіло, що та вість неімовірна, однако на певно не можна її перечити, бо посольство вже від довшого часу не одержує вістий від хіньского правительства, лиш від Лігунчана. Хінский цісар має перебувати в Паотінфу. Як до Köln. Ztg. доносять з Берлина, надійшли вже відповіди всіх держав з виімкою Анґлії. Всі, крім американьскої, згоджують ся в головних точках з німецкою пропозициєю. Першим наслідком американьскої політики — каже згаданий дневник — є покликанє кн. Туана на перший уряд в державі, а се рівнає ся пощечині, заданій цілому цивілізованому сьвітови. Іменованє кн. Туана надає цілій ситуациї зовсім инакший вид. Насуває ся питанє, чи можна вести переговори з державою, на чолі якої стоїть чоловік підозрілий о як найтяжші злочини супротив міжнародного права. Після депеши з Вашинґтона, Америка наміряє розпочати вступні переговори з повномочником Туана в справі конференциї межи державами а Хіною. В Берлині нічо не знають про уповажненє Америки до таких переговорів. Мимо сего доносять до льондоньского Globe з Нового Йорку, що послови Конґерови поручено телеґрафічно не лише розпочати переговори в ціли заключення окремого, мирового трактату між Союзними Державами а Хіною, але також, щоби предложив свое посередництво межи Хіною а державами. Американьскі війска опускають Пекін дня 1 жовтня.

Новинки.

Львів дня 28-го вересня 1900

— **Щедрий запис.** - Бл. п. Фелікс Сьвентохоньский, властитель камениці у Львові, бездітний вдовець, записав перед смертию ціле свое майно вартости 200.000 корон для убогих учеників львівскої політехніки.

— **В Стрілисках нових,** бобрецкого повіта, відбуде ся в неділю дня 30 с. м. вокально-декляматорский вечерок в честь Маркіяна Шашкевича, заходом міского Касина. Програма: Відчит про житє і діяльність Маркіяна Шашкевича виголосить п. В.; — „Обжинки“ Ф. Колеси відспіває хор міщаньский; — „Цьвітка дрібная“ В. Матюка, сольо сопранове, відспіває З. Н.; — „Псальми

---

1)

ПИСЬМО і МОВА.

(Написав К. Вербин.)

I.

Минає майже вже сорок літ, як у нас з цілою завзятостию веде ся борба о — правопись, а хоч она нині вже значно притихла, то все-таки від часу до часу відживає з давною силою, так, що годі її предвидіти кінця, і можна майже сьміло сказати, що мине ще може других сорок літ, заким она зовсім притихне. Тота борба „етимольоґії“ з „фонетикою“, то специяльність чисто галицко-руска, котрій годі знайти пари в цілім сьвіті, то така характеристична прикмета наших відносин, що варто і оплатить ся придивити ся її близше, як би тій якійсь недузі, що появить ся перший раз і страшно нищить людий. Звідки пішла тота борба і в якій ціли веде ся она з одної сторони, се річ так загально звістна, що не потребуємо тут о тім говорити; впрочім се належить більше до історії. Цікавійша річ, длячого тота борба о правопись знайшла собі так широкий ґрунт серед рускої суспільности, і яких арґументів в ній уживають.

Що то есть правопись взагалі? Нащо она і звідки она взяла ся? Чи то якась окрема наука, така, як н. пр. математика, фізика і астрономія, або може як науки язикословні (фільольоґічні і лінґвістичні), з котрими она ще в найблизшій стоїть звязи? — Ні. Правопись, то ніяка наука; то лиш щось посередного межи мертвим письмом а живою мовою, перехід з мови до письма, то спосіб передавати живі звуки і слова якоїсь мови мертвими знаками або буквами. Длятого правопись так стара як письмо, і з хвилею коли зродило ся письмо, зродила ся і правопись. Той, хто перший видумав письмо, придумав на кождий звук своєї мови якийсь окремий знак, а тим самим установив вже і правопись, бо сказав: Скоро почуєте такий а такий звук, то знайте, що треба его в письмі назначити таким а таким знаком, і на відворот: скоро побачите в письмі такий а такий знак, то знайте, що треба его так а так вимовити. — Так зродило ся перше головне і найприроднійше правило правописи: „Пиши так, як говориш“ а з ним зродила ся і фонетика або фонетична правопись, котра учить ставити в письмі знаки (букви) після вимови, після голосу. (Грецке слово: „фонос“ значить: „звук“ або „голос“).

Так отже найпершою і найстаршою правописею була і есть фонетика, бо ще й нині, як би якийсь нарід, котрий ще не мае письма і не знає книжок, хотів установити для себе письмо і завести школи, не міг би установляти ніякої иншої правописи, як лиш фонетичну; етимольоґічна правопись була би для него просто неможлива.

Правопись, як сказано і як виходить з самої природи річи, не есть ніякою наукою, то лиш установлений і принятий спосіб писаня, після котрого мае ся такі а такі звуки живої мови значити в письмі такими а такими знаками (буквами) і так а так сполучати їх в писані слова. Тимчасом весь загал письменних людий, більше і менше образовані серед нашої суспільности, дивлять ся на правопись зовсім инакше, уважають еї за якусь навіть велику науку, за таку науку, від котрої ніби зависить не лиш доля цілого нашого народу, але мало що й не спасенє душі кождого письменного чоловіка на Руси.

Цікава річ, звідки взяло ся то переконанє в нашій суспільности. Се дасть ся легко пояснити. Для дитини, котра учить ся таблички множеня, видає ся та наука не лиш страшенно трудною (що по части і оправдує ся механичним вивчуванєм на память), але й великою мудростию. Люди, котрих знанє сягає не богато дальше, як по за табличку множеня, будуть ту табличку через ціле житє уважати за велику науку. То само, що о дитині і табличці множеня, можна сказати о нашій суспільности і правописи. Старше поколінє у нас образувало ся на чужих мовах і літературах, о своїй ніхто нічого не знав, бо своєї літератури так як би й не було. Школи не були в наших руках і ми не мали на них впливу, мимо того, що через якийсь час школи народні стояли під впливом духовеньства. Головною основою образованя була німецка мова, отже передовсім німецке письмо і его правопись яко ключ до висшого образованя. Молодіж учила ся тої правописи через чотири роки в т. зв. школах нормальних а відтак ще й ґімназиях, а німецка правопись зі своїми правилами і виімками творила немалу труд-

Руслановї" (Марк. Шашкевича) виголосить п. В. В.; — „Обновляй ся Новий Єрусалиме" концерт Давидова відспіває хор міщаньский; — „Менї однаково" Шевченка-Лисенка, сольо баритонове відспіває п. В. Л.; — „Отче наш" Корсакова. — По вечерку відбуде ся комерс в салях касинових. Чистий дохід з вечерка призначений на будову нової церкви в Стрілисках нових.

— **З Тернополя** пишуть: В четвер дня 4-го н. ст. жовтня с. р. відбуде ся в Тернополи в сали „Сокола" о 8-ій годинї вечером концерт при ласкавій співучасти тенориста п. Менциньского і фортепяністки панни Р. В програму, яку оголосить ся опісля, входять соля тенорові, фортепян і хори мішані. Концерт заповідає ся дуже гарно. Того самого дня по концертї відбуде ся в комнатах „Руской Бесїди" вечерок з танцями. Стрій візитовий. — Окремих запрошень не висилає ся.

— **Наслїдки недогляду.** Троє дїтий зарібників Малиновского і Козира зі Львова грали ся оногди в огородї при ул. Клепарівскій. Дїти найшли серед забави овочі шалїю і проковтнули по кілька зерен сеї отрої. Наслїдки отрої показали ся сейчас, але родичі не знали, чого дїти так кричать. Аж наспіла ратункова стация і удїлила першої помочи лїкарскої і відвезла дїтий до шпиталю. Є надія, що всї троє подужають, бо хлопці вже прийшли до себе, лиш найменша дївчинка тяжко нездужає.

— **Пробний бальон**, котрий має випробовати як довго може бальон лїтати з людьми у воздуси пущено дня 23 с. м. в Берлинї. Бальон сей єсть зроблений з жовтого перкалю напущеного парагумою, щоби не випускав ґаз, має десять тисячів кубічних метрів містоти а вісімдесять метрів в обемі, єсть два рази так великий як був свого часу бальон Андреґо. Вага его єсть 19 сотнарів. Сїтка, яка его обнимає, єсть, колиб єї розвинути, 29.000 метрів довга і важить 15 сотнарів. Від сїтки звисає 48 грубих линв. Попередної ночи наповнено бальон ґазом а щоби его удержати при земли треба було привязати до линв, звисаючих від сїтки, аж 500 тяжких міхів з піском. Доокола бальона уставив ся був відділ войска від воздушної плавби під командою капітана Чудї, котрому до помочи придано ще компанїю войска від служби зелїзничої. Зібрало ся було також богато офіцирів, прийшов директор метерольоґічного інститута, Асман, і богато мужів науки з ріжних сторін сьвіта. Воздухоплавці, метеорольоґи Берзон, др. Сірінґ, інжинір Цекелї і анґлїйский охотник Александер взяли ся робити послїдні приготовления до воздушної подорожи. Монтоване відбувало ся під командою капітана Чудї. Насамперед витягнено рівно т. зв. деручу линву, котрою роздирає ся бальон, щоби борше ґаз виходив з него, коли бальон досягає вже до землї. Відтак попричіплювано мішки з піском до звисаючих линв о одно очко низше, а бальон пішов більше в гору. В долинї до валковатої шийки бальона прічіплено вентиль — на проти него в горі на бальонї єсть другий вентиль, котрим на случай потреби випускає ся ґаз. Тепер взяли вояки бальон за линви і посунули его трохи дальше понад бальоновий кіш, що стояв з боку. Кілька вояків вилїзло по шнурах на бальон і так почало ся привязуване коша до бальона за помочию 48 більших і 22 менших линв. Кіш, що має 2 квадр. метри простору, виглядає як би мала хатчина. Весь інвентар дасть ся розібрати і ужити на баляст, отже на случай потреби можна его викинути. В коши суть два вузкі ліжка, на котрих на переміну може спати двох воздухоплавцїв. Єсть також складаний столичок, на котрім можна їсти. Зверха до боків коша привязано три бляшані скринки, в котрих в кождій єсть по 55 лїґрів води, і дві скринки з 10 сухими звенами електричними, котрі мають виробляти електрику для грох ламп електричних. Скоро прічіплено кіш до бальона, зачали зносити до него провіянт — розуміє ся холодні страви, і складано їх або до коша, до середини, або привязувано на линвах знадвору; отже набрано яєць, овочів, молока, червоного вина, і т. п. припасів на три тиждні. Взяли також 14 почтових голубів, котрі мають від часу до часу давати знати де бальон знаходить ся. Розуміє ся, що забрано також всїлякі прилади наукові. Наконець взяли ще довгу на триста метрів а 10 сотнарів тяжку линву, навинену на валку, котру спустять і будуть волочити підчас їзди, щоби бальон держати досить низько, на яких 400 метрів від землї. О 6 годинї скінчило ся монтоване, і бальон був готовий в дорогу. Позаяк воздух не був спокійний, то пущено для проби „пільота", малий бальон з паперу. Відтак всї чотири панове вісли до коша. По коротких словах пращаня, закомандував капітан Чудї: „Пускай!" і величезний бальон підняв ся простісенько в гору, па яких 1000 метрів високо, відтак завернув на пів очний всхід, і за чверть години щез з очий.

— **Ґальвестоньскі зьвірі.** Читателї наші пригадують собі ту звістку про катастрофу в місті Ґальвестонї в Тексасї, якої причиною став ся страшенний вихор. Отже безпосередно по катастрофі в тім містї, коли ще люди навіть не мали часу опамятати ся і розглянути ся, що стало ся і хто погиб а хто ще жиє, розбігли ся по містї люди зьвірі щоби красти і рабувати і стягати з живих і мертвих що лиш дасть ся. Аж тепер показує ся як ті люди зьвірі страшенно лютили ся; то була друга катас рофа яка навістила нещасливе місто. Не було иншої ради лиш треба було вислати войско і стріляти тих зьвірів на місци. Так застрілено на місци 50 муринів, котрих прихоплено на горячім учинку. В кишенях одного з тих опришків знайдено 23 відтятих пальцїв з перстенями. Одного з опришків прихоплено як раз на тім, коли він трупови якоїсь жінки, котрий ще й не зовсїм був застиг, обривав уши з ковтками. Один артилєрист побачив одного дня досьвіта, як якийсь чоловік ходив вдовж побережа і шукав трупів, щоби їх обдирати. Вояк той підійшов близше, а опришок добув ножа і хотїв кинути ся на него. Артилєрист стрілив тогди і убив гиєну в людскім тїлї на місци. На той вистріл збігло ся чотирох товаришів опришка і хотїли кинути ся на вояка, але він убив одного за другим. Знайдено множество жіночих трупів, котрим опришки повідтинали уши і пальці, щоби чим скорше забрати ковтки і перстенї. З богато трупів постягано одїж до нага, а доми що устояли ся перед бурею обрабовано до крихти. З під розвалин видобуто доси 2300 трупів. Здає ся, що під самими розвалинами шпиталю, котрі аж тепер зачинають розбирати, знайде ся що найменше яких сто трупів. Найсумнїйше то, що не можна знайти людий котрі хотїли би добувати трупів. Треба було висилати войско і полїцию та силоміць стягати людий здібних до роботи. Люди, що відкопують, працюють по черзї і дістають від часу до часу по

ність в науцї. До того ще знане правописи якої небудь мови уважало ся і уважає ся ще й нинї за мірило, за якийсь степень образованя, бо нераз, чи то у Нїмцїв, чи у Поляків або й у нас, та якого небудь иншого цивілізованого народу, каже ся: Той чоловік не уміє навіть нїчого ортоґрафічно написати; він навіть правописи не знає, а то значить низький степень образованя; противно знане правописи давало і дає ще нинї нїби патент на висше образоване, хоч дуже часто єсть може лиш параваном, котрий заслонює инші браки.

В той спосіб набрала правопись у нас взагалї більшого значіня, як їй належить ся і стала ся великою наукою. Коли на галицкій Руси показала ся потреба і можність заводити науку руской мови в школах і публичнім житю, то тодїшні Русини звертали увагу не так на вимоги і потреби самої живої мови, як радше на то, щоби поставити свою мову бодай поверховно на рівнї з тим, на котрих они доси образували ся. Учених і мислителїв у нас тодї не було; ми брали чуже і приробляли до свого. Так зладжено у нас і правопись на лад російской і зроблено з неї свою велику науку, котру уважано вже за таку сьвятощ, котрої не вільно тикати. Сьвятість тої першої правописи стала ще тим більшою, коли у нас знайшли ся люди, котрі зміркували, що правопись утворену на взорець російский, можна би дуже легко змінити на чисту правопись російску а перекручуючи слова змінити поволи і руску мову (бодай письменну, бо живу годї) на російску.

Так отже з одної сторони низький степень образованя і просьвіти в нашій суспільности, з другої виховане на чужих взірцях а відтак змагане до зросийщеня нашої письменної мови видвигнули у нас правопись до такого значіня, надали їй такої ваги і сьвятости, яких она не мала нїколи й в нїякім народї. Правопись, тота дрібничка, тота що так скажемо, лиш чиста форма, стала ся у нас тою осию, около котрої майже вже від сорок лїт крутить ся мало що не цїле наше духовне і політичне житє. Коли Кулїш свого часу увів був до нашої мови правопись фонетичну, а молодїж в Галичини почала єї ширити, виступили до борби о правопись церков і школа, великі і малі учені, часописи політичні і белєтристичні та наукові, купці і крамарі, ремісники і селяни — словом, заворушило ся в цїлій нашій суспільности і завела ся борба „етимольоґії" з „фонетикою".

Теперішний стан тої борби такий, що одна часть суспільности нашої держить ся все ще уперто старої правописи т. зв. етимольоґічної, друга уживає всїлякої т. зв. фонетичної правописи, а третя люди „практичні", як коли кому потреба, пишуть і етимольоґічно і фонетично.

З фонетикою не можуть погодити ся: 1) Люди, що вже в певних з гори обдуманих цїлях противлять ся взагалї розвови руской мови, руского письменьства, а тим самим і противні просьвітї як найширших мас руского народу; для них борба з фонетикою єсть як раз дуже доброю нагодою, щоби піддержувати в нашій суспільности фермент, спиняючий взагалї розвій руского народу; — 2) люди, котрі не розуміють ся на нїякій правописи, отже люди мало образовані і збаламучені другими, котрі повтаряють лиш то, що другі їм наговорять; — 3) ті, котрих разить зміна в письмі і котрі лиш з великим трудом переймають щось нового, хоч би й доброго та не легко навикають до того, бо така вже їх вдача, а наконець: — 4) ті, котрі з засади противні фонетицї і кажуть, що фонета то нїякима правопись, бо опираючись на правилї фонетичної правописи, повинен би кождий так писати, як говорить, а тогди, що чоловік то була би инша правопись. Придивім же ся, о скілько всї ті ґрупи людий мають рацию.

Всї повисші ґрупи домають ся т. зв. етимольоґічної правописи для руской мови, але лиш перша з них знає ясно, яка мала би бути тота етимольоґічна правопись; їх невдоволила би і найетимольоґічнїйша правопись, котра була би приробленна для нашої мови, а хиба лиш така, яку они хотїли би мати. О других годї що говорити; можна би хиба сказати, що коли хтось чого не розуміє, то нехай мовчить і не говорить о тім. І для третих нема нїякого арґументу, бо і они не ставлять нїякого розумного. Инша річ з людьми з четвертої ґрупи; з тими можна вже говорити, бо они ставлять якийсь розумний, льоґічний арґумент. Отже ставимо питане: Чи може бути правопись фонетична? — В слїдуючім будемо старати ся дати відповідь на се питане.

Повисше сказали ми, що первістно могла бути і була лиш правопись фонетична. Розуміє ся, що тут може бути бесїда о фонетичній правописи лиш у тих народів, що вже мали на поодинокі звуки своєї мови окремі знаки і з тих знаків складали писані слова так само як і з поодиноких звуків говорені слова. Чи тота найстарша фонетика була дійстно консеквентно переведена і віддавала всї тонкости вимови, се годї нинї знати. Она могла бути й недокладна, але все таки була. А коли фонетична правопись могла бути тисячі лїт тому назад, то так само могла би бути і тепер, навіть з поправкою, так, що була би консеквентно переведена і віддавала би всї тонкости живої мови.

Але один з професорів руской мови написав свого часу в „Дїлї", що „нїяка правопись не може бути консеквентно анї зовсїм фонетична, анї зовсїм етимольоґічна, лиш мусить бути фонетично-етимольоґічна", а то ось чому: 1) мусить бути фонетична, щоби показати, що „не язик для правописи, але правопись для язика; — 2) мусить бути етимольоґічна, „щоби правопись мала цїху научну, тобто була ви-

чарці горівки, бо не видержали би при такій страшній роботі. Страти в людях в самім Ґальвестоні обчисляють на 5000 душ а страти в майні оцінюють 10 міліонів долярів. Страти в в бавовні обчисляють на 50.000 міхів загальної вартости 3 міліони долярів.

— **Пяний силач.** Петро Марівіе, денний зарібник в Парижи, підпив собі одної неділї і повалив ся на поперек улиці. Поліциянт, що відбував тоді службу, приступив до пяного і потермосив его за рамя, щоби вставав, бо трамвай їде. В подяку за добре діло Самаритянина, одержав ногою в черево так, що полетів на другу сторону улиці. Ще гірше вийшли два инші поліцияньти, що прибігли на поміч: одному з них вибив Марівіе чотири зуби, а другому зломив ребро. Небавом прийшло ще двох поліциянтів, але і їм оставив Марівіе памятку. Одного копнув в ногу і зломив ему кістку, а другому викрутив руку. Вкінци повело ся вісьмом найдужшим поліциянтам звязати пяного силача і увязнити.

Оповістка.

О. Слюсарчук, парох в Ключеві Великім (почта Печевіжин), подає до відомости що слідує: Позаяк деякі ВЧ. ОО. Душпастирі замовляють книжку „Вечерня, еї значінє і псальми в ній поміщені“ в заряді друкарні ОО. Василиян в Жовкві, то заявляю, що сей заряд не займає ся розпродажею згаданої книжки, а весь наклад находить ся у мене самого. Я зневолений — задля призбираня фонду на печатане цілого обемистого діла — висилати по кілька примірників до поодиноких ОО. Душпастирів без замовленя; тож прошу уклінно, в мисль заохоти висказаної Іх Преосьвященьством Кир Андреєм в „апробаті на псалтир“ о ласкаве розширене тої книжочки, в котрій читатель попри инше найде, іменно псальми так розширені, що з повним розумінєм зможе ними Бога хвалити. — При сій нагоді складаю ще подяку тим Преч. Отцям, котрі зараз по першім оголошеню в часописьмах поспішили замовити на день іспитів значну скількість примірників для роздачі в нагороду шкільній молодежи.

Господарство, промисл і торговля.

Курс львівский.

Дня 26-ого вересня 1900.	платять	жадають
I. Акциї за штуку	К. с.	К. с.
Банку гіпот. гал. по 200 зр. . . .	636·—	646·—
Банку гал. для торгов. по 200 зр.	350·—	360·—
Зеліз. Львів-Черн.-Яси	528·—	535·—
Акциї гарбарні Ряшів	—·—	150·—
Акциї фабр. Липиньского в Сяноку.	480·—	500·—
II. Листи заставні за 100 зр.		
Банку гіпот. 4% корон	90·60	91·30
Банку гіпот. 5% преміов. . . .	109·30	110·—
Банку гіпот. 4½%	98·30	99·—
4½% листи застав. Банку краєв.	99·—	99·70
4% листи застав. Банку краєв.	91·50	92·20
Листи застав. Тов. кред. 4% . .	92·—	92·70
„ „ 4% льос. в 41½ літ.	92·—	92.70
„ „ 4% льос. в 56 літ.	89·70	90·40
III. Облїґи за 100 зр		
Пропінацийні гал.	95·20	95·90
Облїґи ком. Банку кр. 5% II ем.	100·50	101·20
„ „ „ „ 4½%	99·50	100·20
Зеліз. льокаль. „ 4% по 200 кор.	92·—	92·70
Позичка краєв. з 1873 по 6%	102·—	—·—
„ „ 4% по 200 кор.	90·80	91·50
„ м. Львова 4% по 200 кор.	88·—	88·70
IV. Льоси.		
Міста Кракова	68·50	72·—
Міста Станиславова	140·—	—·—
Австр. червон. хреста (Курс віденьский)	42·50	43·50
Угорскі черв. хреста (Курс віденьский)	20·25	21·25
Італ. черв. хрес. 25 фр. (Курс віденьский)	—·—	—·—
Архікн. Рудольфа 20 К. (Курс віденьский)	60·—	62·—
Базиліка 10 К. (Курс віденьский)	12·80	13·80
Joszif 4 К. (Курс віденьский)	6·50	8·—
Сербскі табакові 10 фр. (Курс віденьский)	8·50	10·—
V. Монети.		
Дукат цїсарский	11·35	11·50
Рубель паперовий	2·54	2·58
100 марок німецких	118·—	118·60
Доляр америк.	4·80	5·00

разом розумної праці думки людскої“. — Есть то оден з тих арґументів, яких уживають у нас загально в борбі етимольоґії з фонетикою, а котрі не то що не розясняють нічого, але противно роблять ще більший заколот, тим більше, коли походять з уст таких людий, котрих, як професорів і до того ще специялїстів від руского язика уважає ся за компетентну повагу. Не знаємо, длячого розумно і консеквентно переведена правопись фонетична не могла би мати „ціхи научної“ і длячого не могла би бути „виразом розумної праці думки людскої“. Атже всі правописи які є на сьвіті, навіть і т. зв. етимольоґічні, зачинали первістно від фонетичної. Виходило би з того, що всі ті правописи ані не мають „ціхи научної, ані не суть „виразом розумної праці думки людскої“, бо іх початком, іх основою була преці правопись, котра не мала тих ознак. А дальше: коли так, то якась часто і строго етимольоґічна правопись була би хиба найвисшим виразом розумної праці думки людскої — о чім мимоходом сказавши, позволимо собі дуже а дуже сумнївати ся — а тогди преці може обійти ся і без фонетичної причіпки.

Що ніяка правопись не може бути консеквентно етимольоґічною, се віримо охотно; бо насамперед треба би зачинати, як то кажуть, від Адама і Еви, а відтак і неодно годі вже нині вислідити, просто длятого, що затерли ся сліди, або що щез звук, який був колись в якійсь мові, а з ним відпала і потреба хоч би лиш для етимольоґічної консеквенциї писати відповідний ему знак (букву). Але щоби не могла бути правопись консеквентно фонетична, се противить ся просто здоровому розумови. Бо коли можна убрати в знаки і покласти на папери всі найменші і найделїкатнїйші зміни голосу в співі, то чому не можна би убрати в знаки звуки якоїсь мови, котрих есть далеко менше? Чи через то затерлась би „ціха научна“ правописи? Зовсім ні; бо коли я комусь, хто розуміє ся на походженю слів (етимольоґії), скажу устно або й напишу фонетично „дім, стіл, мід, під“ і т. п., то він буде знати так само, як і при етимольоґічній правописи; що в словах тих буква „і“, взглядно звук, який она означає, вийшла із зміни звука „о“ або „е“, отже нема зовсім ані потреби ані рациї писати „дом“, „стол“, „мед“, „под“ а читати „дім“, „стіл“, „мід“, „під“ і т. д. Хтоже не буде знати ся на походженю слів, тому то нічого не завадить, як і не поможе, коли би ті слова були написані етимольоґічною правописею.

Щож з того всего виходить? Насамперед факт, що може бути правопись фонетична; дальше, що правопись фонетична, консеквентно переведена, може віддавати всі тонкости якоїсь мови, подібно як ноти віддають всі тонкости сьпіву; що она знаню етимольоґії зовсім не стоїть на перешкоді і не утрудняє еї, противно, віддаючи докладно всі тонкости мови, помагає лиш тим докладнїйше еї пізнавати, а тим самим іде лиш на руку науці званій етимольоґією; що п р а в о п и с ь а е т и м о л ь о ґ і я т о д в і з о в с і м о к р е м і р і ч и, не стоячі з собою в ніякій безпосередній звязи, бо як правопись, скоро лиш докладно увзгляднює вимову, може обійти ся зовсім без етимольоґії, так знов етимольоґія живої мови може обійти ся зовсім без правописи, як то есть і дійстно, коли устно поясняємо комусь походжене якихсь слів, або коли якийсь учений слідить за походженем живої мови, котра не має ні письма, ні лїтератури, як н. пр мови Циганів, Ескімосів і т. п.

(Дальше буде.)

— **Ц. к. Дирекция зелїзниць державних** оповіщує! Полуднево німецкий австро-угорский звязок зелїзничий. З днем 1 жовтня с. р. увійде в житє додаток II. до части II. зшитки 10 тарифи з дня 1 грудня 1808.

— Австрийско румуньский рух особовий через Іцкани. З днем 1 жовтня 1900 увійде в житє нова тарифа для повисшого руху. Ціна примірника 30 сотиків.

— Дня 1 вересня с. р. отворено перестанок Цівеччано, лежачий поміж перестанком Понтеальто і стациєю Ронконо на зелїзници льокальній Трієнт Тоце в окрузї ц. к. Дирекциї зелїзниць державних в Інсбруку для руху особового і пакункового.

— Дня 10 вересня с. р. отворено перестанок Беравн-Заводі, лежачий поміж стациями Беравн і Враж-Ст. Іоган, в окрузї ц. к. Дирекциї зелїзниць держ. в Празї для рухр особового і пакункового.

— Перестанок Кляґенфурт, лежачий в окрузї ц. к. Дирекциї зелїзниць державних в Вілях, уладжений дотепер тілько для руху особового, отворено з днем 15 вересня с. р. також для руху товарового в цїловозових наборах.

Телеграми.

Відень 27 вересня. Цїсар приймив вчера італїяньского амбасадора ґр. Ніґру, що з причина зміни престола в Італії вручив цїсареви нові свої папери. Також австро-угорского амбасадора в Константинополи, ґр. Калїс, приймив вчера Цїсар на окремій авдиенциї.

Франкфурт 27 вересня. Як доносить Frankfurter Ztg., вручив турецкий комісар в Софії, кн. Фердинандови болгарскому власноручне письмо султана, в котрім той запрошує князя Болгарії до Константинополя, впевняючи, що при тій нагоді будуть полагоджені спірні справи мирові між Болгариєю а Туреччиною.

Берлин 27 вересня. Як доносить кореспондент Local-Anzeigera з Шанґаю, Німеччина наміряє висадити в Шанґаю 7000 войска.

Льондон 27 вересня. Робертс доносить з Преториї, що ґен. Гамільтон найшов над рікою Крокодилевою 13 армат, переважно понищених, між ними кілька, які в своїм часї утратили Анґлійці. Найдено також богато знищених возів.

Надіслане.

— **„Краєвий Союз кредитовий“** видав для руских товариств кредитових потрібні друки і продає їх по отсих цінах:

1. Книга довжників . . . аркуш по 5 сот
2. Замкненя місячні . . . „ „ 5 „
3. Інвентар довжників . „ „ 5 „
4. „ вкладників . „ „ 5 „
5. „ уділів . . . . „ „ 5 „
6. Книга головна . . . . „ „ 5 „
7. „ лїквідацийна . „ „ 5 „
8. „ вкладок щадничих „ „ 6 „
9. „ уділів членьских „ „ 5 „

Купувати і замовляти належить в „Краєвім Союзї кредитовім“ у Львові, Ринок ч. 10, I. поверх.

Повідомляю інтересованих, що Тов. Днїстер“ передало менї 20 с. м. аґенцию, проваджену до тепер через п. Никифора Симона.

Константин Гладкий,

господар в Стрілисках старих.

За редакцию відповідає Адам Креховецкий

З друкарнї В. Лозиньского — під зарядом В. І. Вебера. (Телефона число 569).